

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 130/2022-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek [REDACTED]

[REDACTED] a [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Michaelou Pagáčikovou, Radlinského 47, Dolný Kubín, proti postupu Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Co 129/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľky sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. februára 2022 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Co 129/2020 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľky tiež navrhujú, aby ústavný súd vydal nález, ktorým prikáže krajskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov, prizná im finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na Okresnom súde Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) bolo pod sp. zn. 10 C 17/2017 vedené konanie o určenie, že v žalobnom návrhu špecifikované nehnuteľnosti patria do dedičstva. Sťažovateľky v konaní pred súdom prvej inštancie vystupujú v procesnom postavení žalovaných. Okresný súd rozsudkom z 10. júla 2020 žalobu v plnom rozsahu zamietol a sťažovateľkám priznal nárok na náhradu trov konania. Dňa 26. augusta 2020

boli sťažovateľkám okresným súdom doručené odvolania žalobcov, ku ktorým sa sťažovateľky písomne vyjadrili. Okresný súd predložil odvolania a spis krajskému súdu 10. novembra 2020.

II.

Argumentácia sťažovateľiek

3. Sťažovateľky v ústavnej sťažnosti namietajú nečinnosť krajského súdu v napadnutom konaní, ktorý vo veci odvolania nerozhodol, čím boli porušené nimi označené práva. Krajský súd od postúpenia veci z okresného súdu dosiaľ nenariadil ani jedno pojednávanie a nevykonal žiadne úkony smerujúce k prejednaniu ich vecí. Sťažovateľky sú tak už od roku 2017 vystavené stavu právnej neistoty.

Dňa 23. augusta 2021 podala právna zástupkyňa sťažovateľiek na krajskom súde žiadosť o informácie o stave konania. Odpoveď na túto žiadosť vypracovaná 4. októbra 2021 bola sťažovateľkám doručená až 13. januára 2022. Následne podali sťažovateľky 12. januára 2022 sťažnosť na prieťahy v napadnutom konaní podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Podpredseda krajského súdu v prípise z 2. februára 2022 konštatoval, že v napadnutom konaní došlo k prieťahom v súvislosti s objektívnymi dôvodmi (pandemické opatrenia a právna a skutková zložitosť vecí), ako aj subjektívnymi dôvodmi, a to zmenou zloženia senátu v priebehu roka 2021, keď sudca spravodajca bol preložený na iný súd. Na základe toho bola vec 10. septembra 2021 pridelená inému zákonnému sudcovi, ktorý sa s predmetnou vecou oboznamuje a pripravuje vec na prejednanie a rozhodnutie. Podľa podpredsedu krajského súdu bude vo veci rozhodnuté do dvoch mesiacov.

Podľa názoru sťažovateľiek krajský súd dlhodobo ponechal vec bez pridelenia novému zákonnému sudcovi, čím spôsobil značné prieťahy v napadnutom konaní. V ďalšom vyjadrili sťažovateľky nespokojnosť s vyjadrením krajského súdu v súvislosti s ich žiadosťou z 23. augusta 2021.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou argumentácie obsiahnutej v ústavnej sťažnosti sťažovateľiek je tvrdenie o porušení ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote v dôsledku nečinnosti krajského súdu vo veci odvolania proti rozsudku okresného súdu.

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľiek predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

6. V posudzovanom prípade ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a zo skutočností zistených dopytom na krajskom súde považuje za preukázané, že napadnuté konanie začalo pred krajským

súdom 10. novembra 2020, keď mu bol predložený súdny spis z okresného súdu. Krajský súd 1. decembra 2020 doručoval vyjadrenie žalobcu v 2. rade ostatným stranám sporu. Dňa 10. septembra 2021 bol spis pridelený novému zákonnému sudcovi. V rámci označenej doby došlo nepochybne k nečinnosti krajského súdu, ktorú v podstate potvrdil vo svojom stanovisku k sťažnosti sťažovateľiek aj podpredseda krajského súdu. Ale podaná sťažnosť sťažovateľiek na prietahy v konaní adresovaná predsedovi krajského súdu splnila požadovaný efekt, keďže v krátkom čase po jej podaní (12. januára 2022) bolo vo veci sťažovateľiek krajským súdom rozhodnuté 8. marca 2022 (v čase predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti sa pripravuje písomné vyhotovenie daného rozhodnutia).

7. Pokiaľ sťažovateľky namietajú nečinnosť krajského súdu v tom, že zo strany krajského súdu nebol iniciovaný žiaden procesný úkon, ústavný súd dáva do pozornosti, že krajský súd vo veci koná ako súd odvolací, ktorého úlohou je posúdiť vecnú správnosť odvolaním napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, preto krajský súd spravidla nevykonáva vo veci procesné úkony (§ 378 a nasl. Civilného sporového poriadku) ani nie je povinný nariadiť pojednávanie (§ 385 Civilného sporového poriadku). To však (aj vzhľadom na predmet konania) nevyhnutne neznamená, že odvolací súd sa vecou dosiaľ nezaoberal.

8. Význam samotného konania a jeho výsledok je nepochybne pre sťažovateľky dôležitý a ústavný súd v žiadnom prípade nemá v úmysle tento význam zľahčovať. Vo vzťahu k postupu krajského súdu ústavný súd poznamenáva, že je potrebné brať na zreteľ aj čas nevyhnutný na štúdium spisového materiálu obstaraného súdom prvej inštancie, ako aj na skutočnosť, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je prípustný riadny opravný prostriedok a odvolací súd vec právoplatne uzatvára. Vnímajúc povahu a dĺžku samotného napadnutého konania, ktorú ústavný súd posudzuje v súvislosti so sťažovateľkami označeným základným právom na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorá v okolnostiach tohto prípadu predstavovala (ku dňu podania ústavnej sťažnosti) 15 mesiacov, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného obdobia nie je neprimeraná.

9. Ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, I. ÚS 66/02, III. ÚS 59/05), podľa ktorej nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Pojem zbytočné prietahy obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S prihliadnutím na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04, II. ÚS 129/06).

10. Prístup ústavného súdu nie je špecifickým ani z komparatívneho pohľadu, zohľadňujúc najmä judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Medzi mnohými možno

poukázať na viaceré rozhodnutia, v zmysle ktorých ESLP v súvislosti s právom na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru s ohľadom na ojedinelú nečinnosť súdu členského štátu a charakter súdneho konania toleroval napr. 20 mesiacov nečinnosti odvolacieho súdu, kým rozhodol o odvolaní sťažovateľa (pozri *Cesarini v. Taliansko*, č. 11892/85, rozhodnutie ESLP z 12. 10. 1992, body 20 – 21), alebo 28 mesiacov trvajúce obdobie nečinnosti súdu (od podania žaloby do výzvy súdu na jej doplnenie) v rámci civilného konania (pozri *Dostál v. Česká republika*, č. 52859/99, rozhodnutie ESLP z 25. 5. 2004, body 192 – 193).

Ústavný súd v nadväznosti na uvedené poukazuje aj na rozhodovaciu prax a judikatúru ESLP v obdobných veciach, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy vecí nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. *Humen proti Poľsku*, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, *Calvelli a Ciglio proti Taliansku*, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66).

11. S prihliadnutím na celkovú dobu konania pred krajským súdom a skutočnosť, že sťažovateľkami uplatnená sťažnosť na prietahy v konaní adresovaná predsedovi krajského súdu mala pozitívny efekt (odstránenie nečinnosti a následné rozhodnutie vo veci sťažovateľiek), je potrebné vyhodnotiť zistené negatívne momenty v napadnutom konaní iba ako ojedinelý prietah, ktorý nedosahuje takú intenzitu, že by bolo možné dospieť k záveru o zbytočných prietahoch v postupe krajského súdu a o porušení označených práv sťažovateľiek.

12. V súvislosti s námietkou sťažovateľiek, že stavu právnej neistoty sú vystavené už od roku 2017, ústavný súd poukazuje na § 45 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet a rozsah konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Ústavný súd teda môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého sťažovateľ označil za porušovateľa svojich práv. Sťažovateľky v petite ústavnej sťažnosti napadli iba postup krajského súdu v odvolacom konaní, preto ústavný súd mohol potenciálne porušenie ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov posudzovať iba vo vzťahu k tomuto súdu a k napadnutému konaniu.

13. Ústavný súd v danej veci tiež poznamenáva, že podanie ústavnej sťažnosti v takom krátkom čase po podaní sťažnosti predsedovi súdu je len formálnym využitím tohto účinného prostriedku nápravy a nepredstavuje dostatočný časový priestor na poskytnutie možnosti napadnutému všeobecnému súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený svojou nečinnosťou (IV. ÚS 74/05, II. ÚS 101/06, I. ÚS 46/2010, IV. ÚS 197/2018). Na to, aby sťažnosť mohla priniesť efektívny účinok, ústavný súd považuje za potrebné poskytnúť všeobecnému súdu časový priestor na prijatie opatrení s cieľom nápravy a odstránenia protiprávneho stavu zapríčineného nečinnosťou alebo neefektívnou činnosťou (IV. ÚS 78/07, IV. ÚS 59/08, IV. ÚS 27/09).

14. V súvislosti s námietkou sťažovateľiek, ktorou vyjadrili nespokojnosť s postupom krajského súdu a plynutím lehoty či posúdením ich sťažnosti podľa zákona o súdoch, ústavný súd poznamenáva, že postup pri vybavovaní sťažností, resp. prešetrovaní ich vybavenia podľa zákona o súdoch nemožno považovať *ratione materiae* za súčasť práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V posudzovanom prípade totiž sťažovateľky namietajú postup administratívneho charakteru upravený zákonom o súdoch, v rámci ktorého sa nerozhoduje bezprostredne o právach, resp. povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb. Táto špecifická oblasť preto nespadá podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu pod garancie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. IV. ÚS 241/07, IV. ÚS 210/2011, III. ÚS 260/2018).

15. Pri ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zjavná neopodstatnenosť sťažnosti môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prieťahoch (napr. II. ÚS 93/03, III. ÚS 59/05, IV. ÚS 434/08, I. ÚS 210/2018), prípadne ak argumenty v sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04, I. ÚS 192/2015).

16. Po preskúmaní ústavnej sťažnosti a postupu krajského súdu v napadnutom konaní ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým postupom krajského súdu a obsahom označených práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Doterajšia dĺžka napadnutého konania (15 mesiacov) nesignalizuje nečinnosť v ústavne relevantnej intenzite, na základe ktorej by bolo možné vysloviť porušenie sťažovateľkami uplatnených práv. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľiek odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

17. Pretože ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľiek v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

18. Ústavný súd v závere pripomína, že toto rozhodnutie nepredstavuje prekážku rozsúdenej veci a v prípade nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti krajského súdu v ďalšom priebehu konania sa sťažovateľky môžu obrátiť na ústavný súd s novou ústavnou sťažnosťou.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu